1. שמות ה-ו

כא ויאמרו אלהם ירא
יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את-ריחנו בעיני פרעה
כב ובעיני עבדיו לתת-חרב בידם להרגנו: וישב משה אל-
יהוה ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני:
כג ומאז באתי אל-פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל
א לא-הצלת את-עמך: ויאמר יהוה אל-משה עתה תראה
אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם
ב מארצו: וידבר אלהים אל-משה ויאמר אליו
ג אני יהוה: וארא אל-אברהם אל-יצחק ואל-יעקב באל
ד שדי ושמי יהוה לא נודעתי להם: וגם הקמתי את-בריתי
אתם לתת להם את-ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר-
ה גרו בה: וגם אני שמעתי את-נאקת בני ישראל אשר מצרים
ו מעבדים אתם ואזכר את-בריתי: לכן אמר לבני-ישראל
אני יהוה והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי
אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים
ז גדלים: ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם
כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים:
ח והבאתי אתכם אל-הארץ אשר נשאתי את-ידי לתת אתה
לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יהוה:
ט וידבר משה כן אל-בני ישראל ולא שמעו אל-משה מקצר
רוח ומעבדה קשה:
יא וידבר יהוה אל-משה לאמר: בא דבר אל-פרעה מלך
יב מצרים וישלח את-בני-ישראל מארצו: וידבר משה לפני
יהוה לאמר הן בני-ישראל לא-שמעו אלי ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל שפתים:
יג וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן ויצום אל-בני ישראל
ואל-פרעה מלך מצרים להוציא את-בני-ישראל מארץ
מצרים:

י' ז'

ז ויאמרו עבדי פרעה אליו עד-מתי יהיה זה לנו למוקש
שלח את-האנשים ויעבדו את-יהוה אלהיהם הטרם תדע
ח כי אבדה מצרים: ויושב את-משה ואת-אהרן אל-פרעה
ויאמר אלהם לכו עבדו את-יהוה אלהיכם מי ומי ההלכים:
ט ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו
י ובבקרנו נלך כי חג-יהוה לנו:

כג לא-ראו
איש את-אחיו ולא-קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל-
כד בני ישראל היה אור במושבתם: ויקרא פרעה אל-משה
ויאמר לכו עבדו את-יהוה רק צאנכם ובקרכם יצג גם-
כה טפכם ילך עמכם: ויאמר משה גם-אתה תתן בידנו זבחים
כו ועלת ועשינו ליהוה אלהינו: וגם-מקננו ילך עמנו לא
תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את-יהוה אלהינו ואנחנו
כז לא-נדע מה-נעבד את-יהוה עד-באנו שמה: ויחזק
יהוה את-לב פרעה ולא אבה לשלחם:

3. * מסכת סוטה ה.

א"ר יוסף לעולם ילמד אדם מדעת קונו שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני והניח כל אילנות טובות והשרה שכינתו בסנה

** מסכת נדה לא.

דרש רב יוסף מאי דכתיב °אודך ה' כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגדף לימים שמע שטבעה ספינתו של חבירו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישב אפך ותנחמני והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב °עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו

*** מסכת סנהדרין צח:

*אמר רב אין בן דוד בא עד שתתפשט המלכות *על ישראל תשעה חדשים שנאמר °לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל אמר עולא ייתי ולא איחמיניה וכן אמר [*רבה] ייתי ולא איחמיניה רב יוסף אמר ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה אמר ליה אביי (לרבא) [*לרבה] מאי טעמא אילימא משום חבלו של משיח והתניא שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים ומר הא תורה והא גמילות חסדים אמר [ליה] שמא יגרום החטא

4. רש"י במדבר כ'

ותקצר נפש העם בדרך. בטורח הדרך שהוקשה להם אמרו עכשיו היינו קרובים להכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו כך חזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום לפיכך קצרה נפשם בעינוי הדרך וכל דבר הקשה על האדם נופל בו לשון קצור נפש כאדם שהטורח בא עליו ואין דעתו רחבה לקבל אותו הדבר ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם אותו הצער ובדבר המטריח נופל לשון גודל שגדול הוא וכבד על האדם כגון (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי גדלה עלי (איוב י) ויגאה כשחל תצודני כללו של פירושו כל לשון קצור נפש בדבר לשון שאין יכול לסובלו הוא שאין הדעת סובלתו:(

5. אור החיים

מקצר רוח. אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם:

עוד למה שנתבשרו ישראל בשורת הגאולה נתרחב לבבם ותחי נפשם ורוחם וכשחזרו לשעבוד הגם שלא היו משתעבדים אלא שעור הרגיל ולמטה ממנו אף על פי כן תקצר רוח, והמשכיל בטבעיות הרכבת האנושי ישכיל על דבר.

6. חת"ם סופר

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' פירש"י דבר אתו קשות, כנ"ל. אעפ"י שדבר אתו קשות מ"מ שכרו אתו ופעולתו לפניו כי מרע"ה הבין וידע כי לא נכון לדבר כן עם הקב"ה למה הרעות וגו' למה זה שלחתני והרע לעם הזה והצל לא הצלת וראוי היה להענש על זה אך להיותו מוסר גופו וגם נשמתו עבור ישראל להלחם ולרחם עליהם השליך נפשו מנגד ודבר קשות והעיז דברים ובזכות זו זכה למה שלא זכו האבות כי הם לא יכלו לעשות ככה כי לא יוליכם ליבור לנהגם על כן הם לא זכו כ"א לאספקלריא של אל שדי ומרע"ה זכה לאספקלריא של אני הוי'.

7. שפת אמת

עיקר הגאולה לאחוז בדרכי אבות כמ"ש (יפקד אתכם) והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם. וכ"כ בגאולת יובל ושב כו' ואל אחוזת אבותיו ישוב. שהגלות הוא כשנגרש מן השורש. וכשחוזרין להתדבק בשורש אבות הוא הגאולה. ואז נתחדשו בנ"י כבריה חדשה. וזה החודש הזה לכם. ולא עוד אלא שכל העולם נתחדש. כשנתעורר הארת האבות בישראל. שהם מתוקי ארץ. כמ"ש במד'. ולכן נתחדש כל העולם. וכן בכל ניסן שבו נולדו אבות. והלא אפי' ביוסף הצדיק שהיה הי' כמכין לישראל בגלות. איתא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו ובזה ניצל. מכ"ש השרוין בגלות

8. אורות

(ה-ו)

צורתם של ישראל צריכה להתברר, אם האנושיות הכללית של תוכן האדם עומדת היא בה בצביונה כמו שהיא אצל כל העמים. ועליה נבנתה הצורה הישראלית המיוחדת. או שמעקב עד ראש הכל הוא מיוחד. לבירור זה צריכים להשתמש במקורות שונים. תורניים. שכליים. הסתוריים. רזיים. הופעיים. שיריים, ולפעמים ג"כ פוליטיים ואקונומיים. נראה הדבר שמקודם נערך הדבר שצורת האדם תשתלם בכללותה. ובתור תוספת ויתרון יגלה על האומה המיוחדה רוחה המפואר בהדרת קודש. אבל נתקלקלו העגינים ורוח האדם שקע כ"כ בכלל, עד שלא היה החול יכול להעשות בסיס לקודש אלא א"כ יקלקל איתו. והוכרחה גלות מצרים לבא בתור כור הברזל, שצירפה את צד האדם שבישראל, עד שנעשה לבריה חדשה, וצורתו החולית נתטשטשה לגמרי. והוחל גוי פעם אחת ע"י הגרעין האנושי לצורה שמראש ועד עקב כולה ישראלית, יעקב וישראל.

2. ישעיה כח

יא כי צו לצו צו לצו קו לקו קו לקו זעיר שם זעיר שם: כי
יב בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל-העם הזה: אשר אמר
אליהם זאת המנוחה הניחו לעיף וזאת המרגעה ולא אבוא
יג שמוע: והיה להם דבר-יהוה צו לצו צו לצו קו לקו קו לקו
זעיר שם זעיר שם למען ילכו וכשלו אחור ונשברו ונוקשו
יד ונלכדו: לכן שמעו דבר-יהוה אנשי לצון
טו משלי העם הזה אשר בירושלם: כי אמרתם כרתנו ברית
את-מות ועם-שאול עשינו חזה שיט שוטף כי-עבר לא יבואנו
טז כי שמנו כזב מחסנו ובשקר נסתרנו: לכן כה
אמר אדני יהוה הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת
מוסד מוסד המאמין לא יחיש:

*
שוט | יעבור

ישעיה סו

ז בטרם תחיל
ח ילדה בטרם יבוא חבל לה והמליטה זכר: מי-שמע כזאת
מי ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחד אם-יולד גוי פעם
ט אחת כי-חלה גם-ילדה ציון את-בניה: האני אשביר
ולא אוליד יאמר יהוה אם-אני המוליד ועצרתי אמר
י אלהיך: שמחו את-ירושלם וגילו בה כל-
יא אהביה שישו אתה משוש כל-המתאבלים עליה: למען
תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו והתענגתם מזיז
יב כבודה: כי-כה אמר יהוה הנני נטה-אליה
כנהר שלום וכנחל שוטף כבוד גוים וינקתם על-צד תנשאו
יג ועל-ברכים תשעשעו: כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי
יד אנחמכם ובירושלם תנחמו: וראיתם ושש לבכם ועצמותיכם
כדשא תפרחנה ונודעה יד-יהוה את-עבדיו וזעם את-
איביו:

ישעיה סו

כב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני
עשה עמדים לפני נאם-יהוה כן יעמד זרעכם ושמכם:
כג והיה מדי-חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל-בשר
להשתחות לפני אמר יהוה:

יחזקאל כט

יז ויהי
בעשרים ושבע שנה בראשון באחד לחדש היה דבר-יהוה
יח אלי לאמר: בן-אדם נבוכדראצר מלך-בבל העביד את-
חילו עבדה גדלה אל-צר כל-ראש מקרח וכל-כתף מרוטה
ושכר לא-היה לו ולחילו מצר על-העבדה אשר-עבד
יט עליה: לכן כה אמר אדני יהוה הנני נתן
לנבוכדראצר מלך-בבל את-ארץ מצרים ונשא המנה ושלל
כ שללה ובזז בזה והיתה שכר לחילו: פעלתו אשר-עבד בה
כא נתתי לו את-ארץ מצרים אשר עשו לי נאם אדני יהוה: ביום
ההוא אצמיח קרן לבית ישראל ולך אתן פתחון-פה בתוכם
וידעו כי-אני יהוה: